

Yttrande

2023-01-18

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm
n.remisssvar@regeringskansliet.se
Dnr: N2022/01705

Handläggare:
Alexandra Jeremiasson

Dnr: 2022-02716

Yttrande avseende betänkandet Friska djur behöver inte antibiotika - bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, har granskat innehållet i betänkandet Friska djur behöver inte antibiotika – bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43).

Formas ställningstagande

Formas välkomnar utredningen och tillstyrker förslagen på insatser för att effektivisera och utveckla det svenska internationella arbetet för en ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning. Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling med ett uppdrag att verka för ökad djurhälsa och djurvälstånd. Friska djur och ansvarsfull antibiotikaanvändning är en central del av uppdraget och Formas önskar därför korrigera samt komplettera vissa avsnitt i utredningen som berör Formas uppdrag och ansvarsområden.

Formas är även en myndighet under Näringsdepartementet, numera Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

I betänkandet anges att Formas är en av fyra deltagande myndigheter under Miljödepartementet i den nationella samverkansgruppen mot antibiotikaresistens. Vidare anges att utredningen erfar att flera av miljömyndigheterna i samverkansgruppen, var och en för sig, ser sig som förhållandevis perifera vad gäller frågan om hur man bevarar möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människa och djur. Detta är inte en korrekt slutsats av Formas roll och uppdrag. Utöver Miljödepartementet är Formas även en myndighet under Näringsdepartementet (numera Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) med uppdrag att finansiera forskning inom djurhälsa och djurvälstånd. Detta sker via riktade utlysningar samt inom den forskarinitierade årliga öppna utlysningen där forskare formulerar sina egna forskningsfrågor inom bland annat djurs hälsa och välfärd. Formas deltar även i flera internationella samarbeten såsom *Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPI AMR)* samt *International Coordination of Research on Infectious Animal Diseases (ICRAD)*. Under perioden 2016–2021 har Formas finansierat 33 projekt som rör ansvarsfull antibiotikaanvändning hos djur. Formas ser sig därmed inte vara perifera i frågan om hur man

bevarar möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner. Tvärtom är Formas en central forskningsfinansiär inom området såväl nationellt som internationellt.

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel

Formas önskar även att korrigera informationen om det nationella forskningsprogrammet för livsmedel samt tydliggöra vilken resurs programmet utgör i arbetet med att effektivisera och utveckla Sveriges arbete för ansvarfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt.

Formas mottog uppdraget att ansvara för det tioåriga nationella forskningsprogrammet för livsmedel redan 2017 och inte 2020, vilket är det årtal som anges i betänkandet. Regeringens uppdrag innebar inte endast finansiering utan även att ta fram ett långsiktigt tvärvetenskapligt forskningsprogram för livsmedelssektorn. Programmet har en strategisk forskningsagenda ”vägen till ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem” som lanserades december 2019 och vars innehåll baseras på Formas egna analyser och kartläggningar, på dialoger med lärosäten, näringsliv och myndigheter, samt på dialog med de forskningsfinansiärer som ingår i programmets programkommitté. Kommittén utgörs av representanter från såväl Jordbruksverket och Tillväxtverket som från Vetenskapsrådet, Vinnova, Forte, Mistra, SSF och Stiftelsen lantbruksforskning. Utöver kommittén har programmet även en rådgivande grupp med representation från bland annat LRF, Livsmedelsverket, Sweden Food Arena och Lantmännen. I forskningspropositionen 2020 beskriver regeringen även programmet just som en del av regeringens samlade satsningar på ökad samverkan och synergier mellan aktörer inom livsmedelssystemet.

Programmet fokuserar på forskning som bidrar till ett systemperspektiv och som är tvärvetenskaplig, behovsmotiverad och sker i samverkan och samskapande mellan olika aktörer, inom och utanför livsmedelssystemet. Agendan har sju olika mål där flera har en direkt koppling till ansvarsfull antibiotikaanvändning såsom målet om en hållbar, konkurrenskraftig och attraktiv livsmedelssektor samt målet om en ökad svensk produktion av livsmedel som är efterfrågade världen över för sina mervärden, så som långsiktigt hållbar produktion och hög livsmedelssäkerhet. Här ingår frågor såsom djurhälsa samt antibiotikaanvändning inom livsmedelsproduktionen, vilket knyter an programmet till flera teman i det nationella forskningsprogrammet om antibiotikaresistens och skapar ytor för samarbete mellan programmen.

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel ska stärka behovsmotiverad forskning, öka fokus på produktutveckling, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat samt höja kunskapsnivån inom hela livsmedelskedjan. Detta är i linje med flera av de förslag utredningen lämnar i betänkandet. Programmet har även ett uttalat uppdrag i forskningspropositionen att verka för ökad internationalisering via deltagande i Horisont Europa och klustret om bioekonomi, livsmedel, naturresurser, jordbruk och miljö samt europeiska partnerskap inom livsmedel.

Finansieringsinstrument inom ramen för regelverket om statsstöd

Såväl inom ramen för det nationella forskningsprogrammet om livsmedel som i flera av Formas riktade utlysningar om djurvälstånd har forsknings- och utvecklingsprojekt inkluderat näringen och där finansiering till företag och branscher möjliggjorts via tillämpning av statsstödsregler. Formas har därmed i likhet med Vinnova upparbetat kunskap och erfarenhet att arbeta med finansieringsinstrument som faller innanför detta regelverk och kan vara behjälpliga inom detta område.

European Partnership on Animal Health and Welfare

Som utredningen belyser är EU:s ramprogram för forskning och innovation en viktig källa till finansiering av forskning som sker i samarbete med andra länder. Utöver partnerskapet One Health AMR finns dock ett annat partnerskap med hög relevans för ansvarsfull antibiotikaanvändning hos djur vilken inte omnämns i betänkandet. Detta är något förvånande eftersom SVA, liksom Formas ingått i partnerskapets arbetsgrupp.

Partnerskapet Animal Health and Welfare förväntas starta under 2024 och är knutet till flera redan pågående internationella forskningssamarbeten såsom det i betänkandet omnämnda *International Coordination of Research on Infectious Animal Diseases (ICRAD)* som ursprungligen var ett samarbete mellan europeiska, ryska och turkiska institut och forskningsfinansiärer. Ryssland uteslöts dock ur samarbetet efter invasionen av Ukraina i februari 2022.

Målet med partnerskapet är kontroll av smittsamma djursjukdomar med lämpliga medel, där antibiotika används ansvarsfullt, där djurens välbefinnande respekteras och förbättras och på så sätt bidra till en hållbar djurhållning och skydd av folkhälsan och miljön. Verksamhetsområdet kommer att omfatta såväl zoonoser som vektorburna och livsmedelsburna patogener, nya sjukdomar vid primärproduktion, och AMR. Arbetet med AMR kommer att definieras i samarbete med det planerade EU-partnerskapet One Health – AMR. Här har Formas en väl etablerad kontakt med Vetenskapsrådet vilket möjliggör en god svensk samordning av insatserna i de båda partnerskapen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Johan Kuylenstierna, efter föredragning av Forskningssekreterare Alexandra Jeremiasson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Johan Kuylenstierna

Alexandra Jeremiasson